

ИЗЛОЖБИ

# Просторот и спомените

ВАНГЕЛ БОЖИНОВСКИ

Нашата културна меѓународна активност бележи средба со ѕвездата од прв ред на современото архитектонско небо. Професорот Паоло Портогези, повеќе од две недели предизвикува динамична размена на мисли со празнината на Музејот на современата уметност во Скопје. Множество прашања, предлози и визии, напор за образување симетрии! Огустството на соговорници не го возбуждува професорот. Тој знае: просторот секогаш има мета повеќе, просторот секогаш подобро ги чува спомените.

Изложбата е наменета најмногу за архитектите. Тие, беа на отворањето и ја гледаа. Се што ќе биде понатаму изговорено има намера да ги извести и останатите жители за симетриите меѓу италијанската современа архитектонска мисла, претставена преку Портогези и современата архитектура на нашите простори.

Кој е Паоло Портогези?

Портогези е теоретичар, историчар, критичар, публицист, сценограф и поет. Архитект, во полното значење на зборот. Барокна личност. Невозможно е да не го забележите секаде каде што ќе се појави, се разбира со исклучок на површините каде се смета дека се: сите исти и дека без секогаш се може. Таквите личности не се вклопуваат сосем во секојдневноста и постои потешкотија во кои тактот со нив со оглед на необичната логика според која делуваат. На пример: архитектот Портогези прво зборува за наслучување, повеќе зборува на „духот“ на местото, пред да зборува за „архитектонското проектирање“, повеќе зборува за „енергијата на град“ лиштето“ отколку за „технолозијата“, смета дека архитектурата не е само фасада туку

фасадата произлегува од тридимензионалност на просторот, на коленото кое се насетува со допирот, мирисот, слухот, јазикот и јазикот, а не само со окото, и дека таквата дразба се памети долго. Дури и откако видното е испиено, а пехарот сронат до непрепознатливост.

● ИЗЛОЖБАТА НА ПАОЛО ПОРТОГЕЗИ ВО МСУ ВО СКОПЈЕ, КАКО ПОВОД ЗА РАЗМИСЛУВАЊЕ НА ТЕМА ЗА СОВРЕМЕНАТА АРХИТЕКТУРА НА НАШИТЕ ПРОСТОРИ

Што е архитектура според Портогези? Секако не само потврда на претпоставената проектна програма, туку проширување на архитектонскиот простор преку границите на познатото. Уметност, а не градежништво. Што е политика според Портогези? Благородно делување: проверка на она што се говори и што се остварува. Архитектот не смее да се повлекува од нејзината игра во кулата од слонова коска. Нема добра политика без добра архитектура.

Што е минатото? Услов без кој нема иднина. Секој народ — свој барок вели Портогези. Навистина необична мисла, бидејќи токму барокот е стил кој не е особено популарен во нашите учебници по историја на архитектурата!

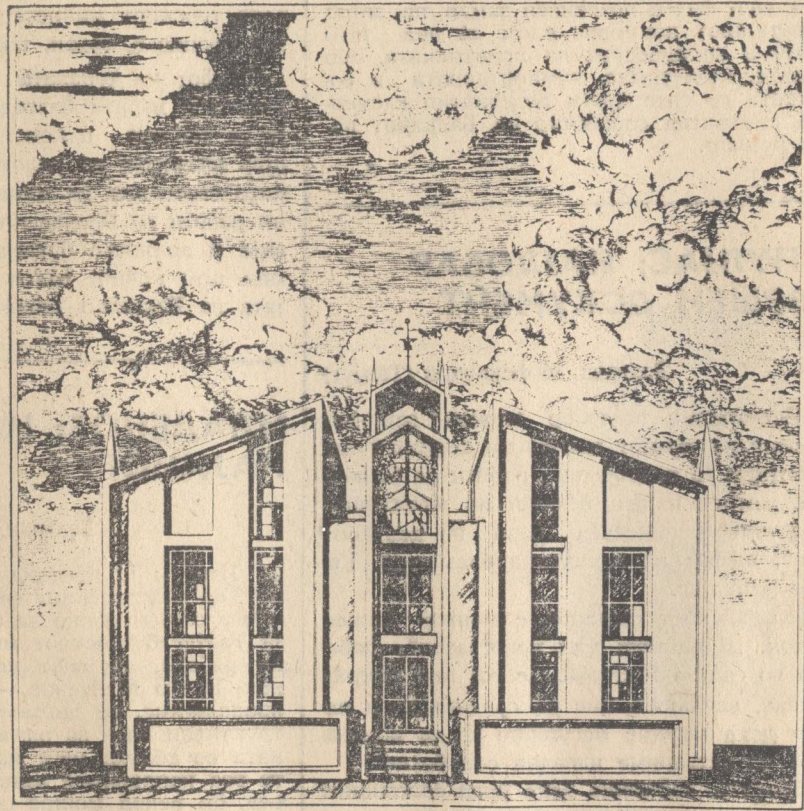
Како кореспондира нашата архитектонска состојба со овие понудени теми?

На темата што е архитектура немаме одговор иако сме сигурни дека дефиницијата според која градеме во последните 40 го-

дини содржи сериозни недостатоци. Особено инсистирањето на градежната ефикасност и запоставувањето на творечката љубопитност со што се најдовме во априорна потчинетост на постоечката градежна технологија. Нашето безначајно учество во политичкиот живот не ни остави искуства за размена со една архитектура која се изборила за постојано и врвно присуство во политичкиот живот на Италија. Нашиот исклучителен обид во таа смисла (издавањето на двата броја на списанието за култура на просторот) го губи здивот поради неразбирливата административна инерција на сопствената професија.

Нашата традиционална немарност спрема пишаниот збор го уништува и последниот канал за комуникација со корисниците и доведува до понатамошно оддалечување од неопходната публика без која не може да постои играта. Веќе ни издавачите не се заинтересирани за книги за архитектурата со што се обесхрабруваат и онака малкуте истражувачи на нашето архитектонско минато. Како тогаш да го бараме сопствениот барок. Невозможно е само преку архитектонскиот праксис. Неопходни се томови книги за кои ни требаат сите невработени архитекти и уште следните неколку комплетни генерации што ќе ги произведе архитектонскиот факултет во Скопје. Нема ни мало стопанство без добра архитектура, нема добра архитектура без добра публика, нема добра публика без познавање на минатото.

Секој народ свој барок, вели Портогези. Која е таа исклучителност што не одделува од другите и со која би можеле да се споредиме во големата игра на светот? Вистинско прашање во вистинско време.



Паоло Портогези: Куќа во комплексот Чарлс Мур, Берлин — Тегел, 1985